

de SAAMBINDER

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

GEREFORMEERDE GEMEENTE
MEEUWEN

07 Ambt en
zwijgplicht

10 Jaaroverzicht
2023

24 Antinomianen

Vanwaar en waarheen?

ds. E. Hakvoort, Norwich (Can.)

Rond de jaarwisseling leven er altijd twee vragen: hoe was het in het achterliggende jaar en hoe zal het gaan in het komende jaar? Echter, niet alleen voor het natuurlijke, maar ook voor het geestelijke leven zijn dit de twee vragen die om een eerlijk antwoord roepen, zal het wel zijn voor tijd en eeuwigheid.

► **Vanwaar komt gij en waar zult gij heen gaan?**

Genesis 16:8m

Dat antwoord moet niet gegeven worden met ons verstand, maar moet beleefd worden in ons hart. De Heere stelde deze vragen ook aan Hagar, toen ze vluchtte voor haar meesteres Saraï en de Engel des HEEREN haar vond aan de fontein op de weg van Sur. Veel was er gebeurd in haar leven. Abram had haar getrouwd omdat

Bij de voorpagina:

GEREFORMEERDE GEMEENTE MEEUWEN

Nadat er in 1929 in Aalburg een Gereformeerde Gemeente is geïnstitueerd, sluiten verschillende personen uit Meeuwen en Dussen zich daarbij aan. Omdat de afstand te groot is om de zondagse kerkdiensten te kunnen bijwonen, besluit de kerkenraad

van Aalburg in 1930 om in Meeuwen een kerkje te bouwen. Op 18 september van dat jaar neemt ds. W.C. Lamain dit kerkje in gebruik met een preek over Haggai 2:10b: 'En in deze plaats zal Ik vrede geven, spreekt de HEERE der heirscharen'. Op 2 maart 1933 volgt de instituering tot zelfstandige gemeente door ds. A. van Dijke. In verband met de groei van de gemeente betreft men in 1951 een nieuw kerkgebouw (met ruim 200 zitplaatsen) aan de Laan. In 1984 wordt dit vrijwel volledig vernieuwd en aan de voorkant uitgebreid met een vergaderzaal. De geschiedenis van de gemeente is beschreven in 'Die trouwe houdt'. Het aantal belijdende leden bedraagt 66, het aantal doopleden 55.

Saraï hem geen kinderen baarde. Abram had dus de vervulling van Gods belofte in eigen hand genomen. Hij kon niet langer wachten op Gods tijd en wijze, maar nam Hagar tot vrouw en wilde het kind dat uit hen geboren zou worden, aanzien voor de beloofde zoon. Maar Abram moest leren dat het ontvangen van de belofte één zaak is, maar dat de vervulling daarvan een andere zaak is, en dat de Heere in de vervulling ervan door het wonder en door onze onmogelijkheden heen werkt.

Wachtenstijd

Daartoe geeft de Heere Zijn volk een wachtenstijd en werkzaamheden aan de genadetron: 'Gedenk aan 't woord gesproken tot Uw knecht, waarop Gij mij verwachting hebt gegeven'. Verstaat u dat?

Abrams daden konden echter niet op Gods zegen rekenen. De eendracht in het huisgezin verdween en tweedracht kwam ervoor in de plaats. Saraï werd veracht in Hagars ogen, waarop zij Hagar vernederde, zodat Hagar wegvluchtte. Aan de fontein op de weg naar Sur vindt de Engel des HEEREN haar en vraagt: 'Vanwaar komt gij en waar zult gij heen gaan?'

Hagar moest leren belijden dat ze op de vlucht was vanwege haar gekrenkte trots. En is dat niet het beeld van ons allen? 'Vanwaar komt gij?' We komen uit het paradijs waar we goed en naar Gods beeld waren geschapen, maar waar we in hoogmoed tegen God zijn opgestaan en Hem hebben verlaten om nooit meer naar Hem terug te keren. Van nature zijn we allen van die weglopers en vluchten we al maar verder van God af, totdat we sterven in onze ongerechtigheden. Of totdat de Heere ons vindt en ons waarachtig tot Hem bekeert. En dat is zo'n eeuwig wonder!

Daar begint het toch mee in het leven der genade. Hagar vond de Heere niet, want er is niemand die naar God

vraagt. Maar de Heere vond haar. Heeft Hij ons reeds gevonden in onze verloren staat, om te zoeken en te zaligen dat verloren was? Dan is de vraag op het hart gebonden: 'Vanwaar komt gij?' Door ontdekkende genade leren we dat we uit het paradijs komen, waar we Hem de rug hebben toegekeerd, en dat we nu voortdolen in de woestijn van het leven. Dat geeft een droefheid naar God die een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid.

We kunnen wel van God wégvluchten, maar we kunnen Hem niet óntvluchten.

Tweede vraag

In die weg wordt ook de tweede vraag op het hart gebonden: '... en waar zult gij heen gaan?' Hagar moest eerlijk leren belijden dat ze van Saraï kwam en op de weg was naar Egypte; terug naar haar oorsprong met haar afgoden en een leven zonder God. Maar dat is de weg die leidt naar de eeuwige dood! Hebben we dat mogen leren? We zijn immers op weg naar de eeuwigheid! Van nature vluchten we bij God vandaan op de brede weg die naar het verderf leidt. Als Gods Geest onze ogen daarvoor opent, toont Hij ons een uitnemender weg. Daarom zegt de Engel des Heeren tot Hagar: 'Keer weder tot uw vrouwe en verneder u onder haar handen'.

Ziet u, als verloren zonen en dochteren mogen we dan inkeren tot onszelf, afkeren van de zonde, en wederkeren tot God. Vernederd onder

Zijn krachtige hand leren we eerlijk belijden: 'Ik heb gedaan wat kwaad was in Uw oog, dies ben ik, Heere, Uw gramschap dubbel waardig'.

Rust noch vrede wordt gevonden, totdat de Heere de ogen opent voor Christus, Die de rust voor Zijn volk verwierf. Hij is immers de Engel des HEEREN, Die Zichzelf daartoe in de stilte van de nooit begonnen eeuwigheid aangeboden heeft en Die kwam in de volheid des tijds. Hij is op Golgotha de Godverlatenheid ingegaan voor een volk dat uit zichzelf nooit naar God zou vragen. Als de Weg, de Waarheid en het Leven gaat Hij verloren zondaren zoeken en zaligen.

Ontdekkende genade

'Vanwaar komt gij en waar zult gij heen gaan?' We kunnen wel van God wégvluchten, maar we kunnen Hem niet óntvluchten. Gods ogen doorlopen immers de ganse aarde? Hij zoekt een vluchtende Elia op in zijn moedeloosheid en vraagt hem: 'Wat maakt gij hier, Elia?' De Heere maakt Zijn volk eerlijk. Hagar moest eerlijk leren belijden: 'Ik ben vluchtende'. Ze vluchtte weg van Hagar en weg van God. Alleen door ontdekkende genade leren we met David vluchten tot Hem: 'Zie mij, HEER', Wien elk moet duchten, tot U vluchten; o mijn God, verlaat mij niet'.

'Vanwaar komt gij en waar zult gij heen gaan?' Werden die twee vragen in het achterliggende jaar op uw hart gebonden? Als u daar nog vreemd van bent, moge de Heere het u dan leren in het komende jaar. Dat volk leert vanwaar ze komen, maar ook waarheen ze reizen, namelijk naar de stad die fundamenten heeft, welks Kunstenaar en Bouwmeester God is. Er zijn slechts twee wegen naar de eeuwigheid. 'Vanwaar komt gij en waar zult gij heen gaan?' Van harte wensen we u in die weg een goed uiteinde van het oude jaar en een gezegend nieuwjaar. ♦

Uit:
MEER DAN OVERWINNAARS
ds. G.H. Kersten
(uitg. De Banier, 1953).

Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt.

Hebreeën 11:1a

HET ZALIGMAKEND GELOOF

De lichtvaardigheid die aan het licht treedt bij velen, wanneer zij hopen op de hemel en Jezus roemen met de mond, is allerverschrikkelijkst. Onder een christelijke vlag wordt al wat wereld is gediend en goedgepraat. Van de bevinding der heiligen is men afkeriger dan van de genoegens van deze wereld. Maar toch, men hoopt op de hemel en meent straks in te gaan in heerlijkheid. Anderen hebben tien, twintig, veertig jaren geleden eens diepe indrukken in de consciëntie gehad. In vrees voor de dood maakten zij toen bange nachten door. Maar het is overgegaan. Tot ware verlossing kwam het nooit. Doch men hoopt; en klemt zich vast aan een strohalm die straks afbreekt.

'Is er dan geen hoop zolang een mens leeft?' vraagt een ander. Gewis ja, omdat een mens zolang hij leeft, verkeert in de mogelijkheid van zalig worden. Maar dat zegt toch niet dat de mens als hij zo voortleeft, enige hoop hebben kan op de zaligheid. Daarvoor zal hij wedergeboren moeten worden. En waar die oprechte droefheid naar God gemist wordt, die een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid, daar blijft geen hoop over; daar is geen ander uitzicht dan het eeuwig verderf. Hoe schrikkelijk zal het ontwaken zijn van dezulken, als hun hoop zal vergaan, omdat zij alle hechte grond van het ware geloof misten. De levende hoop is op het geloof gebouwd. God plantte het geloof in

- ▶ de ziel van Zijn volk in en verwekte de hoop dat de Heere de beloften zal vervullen die Hij in Zijn Woord heeft toegezegd. Deze hoop, die op het geloof rust, is onbedrieglijk, en zal het gehoopte goed doen verwerven.

Die levende hoop is een van God ingestorte hebbelijkheid, waardoor wij met lijdzaamheid en arbeidzaamheid van God zeker verwachten de toekomstige beloofde goederen. De natuurlijke mens kan die ware hoop niet door eigen oefening verkrijgen; zij wordt van God in de ziel ingestort door middel van het Woord, dat het zaad der wedergeboorte is. Door die hoop verwacht Gods volk het heil in Christus Jezus. Daarom is zo menigmaal sprake van het verwachten van het goed dat men nog niet bezit. 'Want hetgeen iemand ziet, waarom zal hij het ook hopen? Maar indien wij hopen hetgeen wij niet zien, zo verwachten wij het met lijdzaamheid'.

De Heere opende de blinde ogen en schonk een zalige kennis van Hem en van Zijn dienst en van het heil Zijner gunstgenoten. Door die bekendmaking is hun hart in liefde ontvlamd, zodat zij boven al wat in de wereld is dat goed van Gods kinderen hebben leren zoeken. Dat deed hen uitroepen: 'O, hoe groot is het goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen die U vrezen'. Toen is hun hoop op Gods beloften gevallen. Op Zijn Woord mogen zij hopen, het Woord dat Hij opende en toepaste aan de ziel. Hoe bestreden die belofte ook mag worden, de hoop doet uitzien naar het toegezegde heil, ja, zo sterk dat alle twijfel vluchten moet. De hoop toch sluit de twijfel buiten!

▶ slot

Johannes is zijn naam

J. van 't Hul, Lieren

Ergens in een priesterwoning in het bergland van Judéa is nieuw leven geboren. Stipt op tijd baart de oude Elisabet een zoon, een erfdeel des Heeren. De heraut van Vorst Messias is geboren.

Familieleden en burens zijn hartelijk met moeder Elisabet verblijd. De vreugde is oprecht, want de Heere heeft grotelijks Zijn barmhartigheid getoond. Elisabets versmaadheid is weggenomen. In hun druk had ze samen met haar man de Heere lang verwacht, nu heeft Hij Zich tot hen geneigd. 'De grote God zij eeuwig lof en eer!'

'Familiegebeurtenissen behoren in dit licht beschouwd te worden en moeten aanleiding zijn tot Godvruchtige dankzegging' (Spurgeon). Lukas schrijft met geen woord over Zacharias. De omstanders delen hun vreugde over het nieuwe leven 'met haar', staat er, met Elisabet, de moeder. Niet met Zacharias, de vader dus. De priester is al negen maanden lang

▶ In het bergland van Judéa is nieuw leven geboren.

doofstom, kan vandaag niet horen wat er gesproken wordt en kan niet uitspreken wat in zijn hart leeft. Hij is met stomheid geslagen. Sprakeloos staat hij erbij te kijken. Vandaag is God zeer genadig, maar Zacharias kan zich niet mengen in de gesprekken. God is het waard om geloofd en geprezen te worden, maar de priester zwijgt. Iedereen spreekt en is verheugd, maar hij brengt geen stom woord uit. Eigen schuld. Wat een hard gelag.

De achtste dag

Op de achtste dag wordt het jongetje besneden en zal hij zijn naam ontvangen. Buren en familieleden zijn bij de plechtigheid tegenwoordig. De bekers wijn gaan rond. De eerste zegenwensen over het kind worden uitgesproken. Zwijgend ziet de oude vader toe.

Hoe zal het jongetje heten?

De omstanders stellen voor: Zacharias natuurlijk, 'naar den naam zijns vaders'. Het was in die tijd waarschijnlijk niet de vaste gewoonte om een kind naar zijn ouders te noemen, maar de omstanders vinden dat dat in dit bijzondere geval toch voor de hand ligt. Voor deze ouders zal dit kind wel het enige kind blijven. Daarom, uit respect: Zacharias moet hij natuurlijk heten.

'En zijn moeder antwoordde en zeide: Niet alzo, maar hij zal Johannes heten' (Luk. 1:60). De moeder komt tussenbeide en zegt stellig dat haar kind Johannes moet heten. Hoe weet Elisabet dit? Het meest voor de hand ligt dat Zacharias haar heeft geïnformeerd. Hij kan dan wel niet praten, maar schrijven gaat goed. Calvijn oppert nog de mogelijkheid dat Elisabet 'door een Godsspraak ingelicht was', maar vindt dat toch ook weer minder waarschijnlijk. Matthew Henry denkt nog aan een ingeving van de Heilige Geest. Hoe het ook zij, Elisabet zegt: Zacharias is zeker wel een goede naam, maar Johannes is veel beter, want die naam heeft God Zelf

uitgekozen. 'Hij zal Johannes heten'. Het kind hoeft niet eens een naam te krijgen, het hééft al een naam: 'God is genadig'.

In de kraamkamer ontstaat wat geroezemoes. Niemand begrijpt dat het jongetje Johannes genoemd moet worden. Johannes? Dat is hoogst merkwaardig! Er is toch niemand in de familie die Johannes heet!

Een nieuw begin

'En zij wenkten zijn vader, hoe hij wilde dat hij genaamd zou worden. En als hij een schrijftafeltje geëist had, schreef hij, zeggende: Johannes is zijn naam. En zij verwonderden zich allen' (Luk. 1:62, 63). Johannes is zijn naam. Niet: zo zal hij heten. Maar: zo heet hij al. Zo heeft de engel Gabriël het in de tempel gezegd. 'God is genadig'. Het geloof zegt ná wat God heeft vóórgezegd. God maakt een nieuw begin. De zaak is afgedaan. Zacharias is genezen van zijn ongelof. 'Nu is er niet veel meer te gelóven, de belofte is vervuld, het wonderkind ligt in de moederschoot' (Wisse).

En terstond wordt Zacharias' tong losgemaakt en zijn mond geopend. Hij kan weer spreken. Op de geboortedag van zijn zoon legt de hemel hem de spraak weer in de mond. Zijn boetetijd zit er op, de straf is voorbij. Hij is als een gevangene die na negen maanden in vrijheid wordt gesteld. 'God is genadig'.

Blijde zanger

Vader Zacharias doet zijn mond wijd open. Nu wordt het ook voor deze priester waar: 'Ik heb geloofd, daarom sprak ik' (Ps. 116:10). Lukas schrijft dat Zacharias gaat spreken, 'God lovende'. Hij is vervuld met de Heilige Geest en verkondigt als een blijde zanger Gods lof. Geprezen zij Zijn heilige Naam. Zijn mond vloeit over van Gods eer, zoals een bron zich uitstort op de velden. ♦

► slot

Dagboeknotities bij het oude jaar

31 december 1697

'Ik heb dit jaar voleindigd. Ik klaag niet over de Heere, maar over mijzelf en over mijn ellendig hart. En wat mijn klachten nog doet toenemen, is het feit dat ik al zo dikwijls over mijn zonden heb geklaagd en niet verbeterd ben. Mijn toevlucht is tot het bloed van de Heere Jezus Christus, dat van alle zonden reinigt'.

31 december 1699

'Ik bid God om Zijn barmhartigheid en genade opdat ik, terwijl ik anderen predik, zelf niet verwerpelijk zal bevonden worden. Mocht de verdorvenheid van mijn vlees toch gedood worden en mocht de Geest van Christus werken, wonen en tronen in mijn ziel. Hij sta mij bij in het uitoefenen van mijn ambt en schenke mij Zijn leiding bij het prediken.

Bewaar mij, Heere, voor dwaaleringen en leid mij in alle waarheid. Leg toch troostrijke woorden in mijn mond en wees in mij een Geest des gebeds. Moge Uw zegen mij in al mijn betrachtingen begeleiden. Ach, dat ik een bekwaam instrument mocht zijn om zielen voor Christus te winnen en hen te bouwen op het allerheiligst geloof. Dat mijn arbeid niet tevergeefs zou zijn, maar dat God de wasdom zou willen schenken.

Bovendien is het mijn grootste verlangen om vaardig en machtig in de Schriften te zijn. Heilig, o Heere, de sterfgevallen die dit jaar in mijn familie en onder mijn vrienden plaatsvonden aan mijn hart! Laat ik de indrukken van de wegen van Uw voorzienigheid niet verwaarlozen of vergeten, maar mag ik mijn ziel als een buit uitdragen? Ik bid U voor de families waar het hoofd van het gezin is weggenomen voor de weduwen en wezen. Wees hun genadig, Heere'.

Matthew Henry
(1662-1714)

De les van de viervorsten

ds. J. de Kok, Sint-Annaland

In drie artikelen hebben we stilgestaan bij de viervorsten die na Herodes de Grote aan de macht kwamen. Zo af en toe is het goed om deze zaken weer eens helder voor ogen te hebben als achtergrondinformatie bij het bestuderen van de evangeliën. De viervorsten zijn alle vier al jaren op hun eeuwige bestemming aangekomen. En toch... ik kom ze nogal eens tegen. Op straat, in de kerk en in mijn eigen hart.

Laat ik beginnen bij de laatst beschreven viervorst, Filippus. Hij was mild, had wat over voor een ander. Maar hij bekeerde zich niet. Hij hoorde van de wonderen van Christus. Ja, de Heere had bijzondere bemoeienis willen hebben met Filippus door in zijn lievelingsstad Betsaïda zoveel tekenen en wonderen te doen. Maar... het wee over Betsaïda gold ook Filippus. Bent u onbekeerd, en hoort u vaak over de wonderdoende Christus Die melaatse zielen reinigt, blinde zielen de ogen opent, kreupelen doet springen als een hert? En nog steeds onbekeerd? Ach, dan bent u als Filippus de viervorst. Hoeveel mest heeft de Heere al rond úw levensboom gelegd? Misschien bent u mild en rustig en hebt u veel over voor een ander. Maar als u zich niet bekeert,

zal het eenmaal ook voor u gelden: 'Wee u, wee u, want zo in Tyrus en Sidon de krachten geschied waren die in u geschied zijn, zij zouden eertijds in zak en as zittende zich bekeerd hebben'.

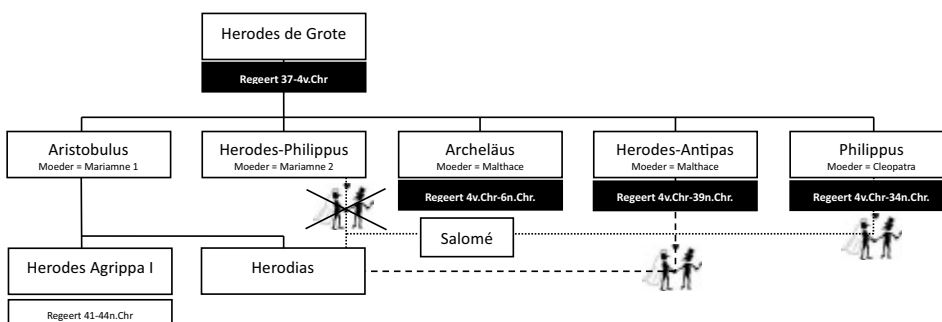
Christenvervolging

Ook Archelaüs regeert nog steeds. Wreed en meedogenloos, met haat in het hart tegen alles wat met God en Zijn dienst te maken heeft. Wereldwijd worden christenen vervolgd. Er komt openbaar wat in het hart van de mens leeft. Vijanden van God. Maar, heeft u weleens in waarheid gebogen voor wat we lezen in Zondag 2 van de Catechismus? Geneigd God en mijn naaste te haten? Dan gaat de hand op de mond en hoor ik bidden: 'Wees mij zondaar genadig!'

Ook viervorst Herodes Antipas kom ik nog steeds tegen. Ik zie hem soms in de kerk. Hij luistert aandachtig. Hij komt graag in de kerk. Maar achter gesloten deuren wordt de (boezem) zonde tegen het zevende gebod gekoesterd. Men vergaapt zich aan de dans en de muziek van deze tijd. Maar als de zonde aangewezen wordt, gaat het mis. Dan laat men zich gedachten inblazen die zichzelf rechtvaardigen. Ja, als God het niet verhoedt, komen ze openbaar als bespotters Gods! Hoeveel eten in onze dagen niet van twee walletjes, zoals Antipas. God wat en de wereld wat. 's Zondags in de kerk, door de week werelds. Ach, er zou veel over te zeggen zijn. Maar, beste lezer(es), hebt u bij Goddelijk licht Antipas al in uw eigen hart gezien? Bent u al ontdekt aan de vuile bronnen van uw bestaan? Dan zie ik mijn eigen hoogmoedige, Godonterende bestaan. Mijn huichelachtigheid en verkeerde begeerten. Maar dit is niet genoeg! Bent u als een verloren zondaar al aan de voeten Gods terechtgekomen? Dat het gebedje 'Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig' werkelijkheid werd? Voor zulken krijgt Christus zo'n waarde. O, als Hij dan gaat blinken, niet in een bespottelijk blinkend kleed, maar in Zijn gewilligheid, Zijn algenoegzaamheid, Zijn dierbaarheid, Zijn beminnelijkheid, Zijn noodzakelijkheid, enzovoorts, dan zakt de ziel in verwondering weg.

Naar de kroon gestoken

Kinderen des Heeren, en was Antipas toen verslagen in uw hart? Wees eens eerlijk. Wat leeft er nog een ellendige hoogmoed op de bodem van het hart. Dan kan ik het begrijpen dat Antipas in hoogmoedswaanzin God naar de kroon stak. Hoe vaak steken wij God niet naar de kroon? Maar, kind Gods, er komt een moment dat Antipas in het hart het leven laat. Dat is het moment dat u de laatste adem uitblaast. Dan sterft de Filippus, de Archelaüs en de Antipas in het hart voor eeuwig. Dan kunt u God eeuwig gaan bedoelen zoals Hij de mens bedoeld heeft. ♦

► slot

Ambt en zwijgplicht

ds. P. Mulder, Koudekerk aan den Rijn

In deze tijd van het jaar vindt in veel gemeenten verkiezing van ambtsdragers plaats. Dat is voor de gemeente een belangrijke zaak.

Het is een voorrecht als de Heere weer voorziening in de ambten geven wil. Laat het ons gebed mogen zijn of de Heere gaven en genade wil verlenen tot een getrouwe ambtsvervulling. Het is ook voor de verkozenen een belangrijk gebeuren. Er zal een opzien zijn, want wie is tot deze dingen bekwaam?

Als iemand voor het eerst gekozen is, komen er veel nieuwe dingen op hem af. Heeft herverkiezing plaatsgevonden, dan is er ook een moment van bezinning en reflectie. Hoe gaat het in mijn ambtelijke werk? Waarin is het nodig dat ik het anders doe? Hoe staat het ook hierin met de omgang met de Heere en het nodig hebben van Hem? Afhankelijkheid en verborgen omgang zijn zo onmisbaar. Want juist in deze weg wil de Heere genadig betonen dat Hij ervan afweet en dat Hij Zijn zegen wil verlenen.

Vertrouwen niet beschamen

Een ambtsdrager heeft zwijgplicht. Dat moeten gemeenteleden, ook jongeren, weten. Men moet daarvan op aankunnen. Er moet een vertrouwensbasis zijn om met iets vertrouwelijk naar de ambtsdrager toe te gaan. Dat kan nodig zijn. En daarom moet dat ook mogelijk zijn binnen de gemeente en in het ambtelijk werk. Het is niet zo dat een ambtsdrager alles wat hij meemaakt of wat hij hoort

op de kerkenraad brengt. Dat is niet nodig en dat mag ook niet. Er zijn dingen die een ambtsdrager echt voor zichzelf houdt. Als het nodig is, wordt er met bijvoorbeeld de huisbezoekbroeder vertrouwelijk over gesproken. Hij mag er niet met een ander over spreken, bijvoorbeeld in de kenniskring. Het is zo belangrijk dat we niet over iemand spreken, maar wel met iemand spreken.

Ook heeft een ambtsdrager zwijgplicht over wat er binnen de kerkenraad besproken wordt. Er zijn altijd zaken waarover hij naar buiten toe niet mag spreken. Zeker niet over dingen waarover in de kerkenraad discussie gaande is, of waarover

mogelijk (wat) verschil van mening bestaat. Het mag dus absoluut niet zo zijn dat daarover in de familie of op een verjaarsvisite dingen gezegd worden. Dat mag niet voorkomen. Het kan soms nare gevolgen hebben wanneer dit wel gebeurt. Daardoor kunnen spanningen en zelfs conflicten ontstaan. Daarmee wordt vertrouwen geschaad; ja, de zaak des Heeren wordt schade aangedaan.

Spreken mag en moet

Natuurlijk zijn er altijd ook dingen waarover wel gesproken kan worden. Dat mag dan ook. Maar 'bij twijfel niet inhalen'. Dat geldt ook hier. Zuiverheid is beter dan praterigheid. Meestal is het waar: spreken is zilver en zwijgen is goud. Behalve als er eerbiedig en oprecht goed van de Heere gesproken mag worden. En ook als er tegen de zonde gesproken mag worden. Zulk spreken is nodig en goed.

Er kan ook een grens zijn aan zwijgplicht. Het kan voorkomen dat een ambtsdrager iets verneemt, waar hij iets mee moet doen. Dan mag hij niet zwijgen. Niet tegenover de persoon die het hem doet weten. Niet tegenover iemand over wie het gaat of die ermee te maken heeft. Het zou zelfs kunnen zijn dat een ambtsdrager ergens 'werk van moet maken'. Vanzelfsprekend moet dat dan eerst gezegd worden tegen de persoon van wie het vernomen is.

Maar een ambtsdrager kan de plicht hebben er iets mee te doen. Overigens altijd in grote voorzichtigheid en met uiterste zorgvuldigheid. Dan kan het ook nodig zijn een medebroeder in vertrouwen te nemen.

Ambtsdrager zijn vraagt een ambtsvervulling in wijsheid en zorgvuldigheid. Dat kan niet zonder gebed, van de ambtsdrager zelf en ook van de gemeente. Want het is zo nodig dat de Heere verstand geeft in alle dingen. Uit onszelf hebben we dat niet. Maar de Heere kan het schenken. En ook hier geldt: Hij wil er om gebeden zijn. ♦

Afscheid van een trouwe correspondent

Namens het deputaatschap ter behartiging van de belangen van De Saambinder en de redactie, J. van 't Hul

Mr. A.M. Berman. Zo wordt hij al twaalf jaar lang in het colofon van De Saambinder genoemd als onze correspondent in Noord-Amerika. De heer Berman ziet zich vanwege gezondheidszorgen genoodzaakt met dit werk te stoppen.

Terug in de tijd, naar 2011. Correspondent voor De Saambinder in Noord-Amerika is op dat moment C. Bleeker, ouderling in Grand Rapids. Toen deze na vele jaren te kennen gaf dit werk aan een ander te willen overdragen, raadde ds. A.H. Verhoef hem aan mr. A.M. Berman hiervoor te benaderen. Berman was diaken en penningmeester in St. Catharines (Ontario), ook maakte hij deel uit van het schoolbestuur van Jordan Christian School.

Vanaf dat moment is Berman het contactadres voor abonnees van De Saambinder in Noord-Amerika. Nu is het voor hem tijd om het stokje over te dragen, vindt hij. Het deputaatschap ter bevordering van de belangen van De Saambinder en de redactie zien hem node gaan, maar respecteren zijn besluit. Voor alles is een bestemde tijd. Bij dit afscheid een klein gesprek op grote afstand.

Wilt u de abonnees in Nederland eens bijpraten over wat een correspondent in Noord-Amerika doet?

'Het komt voor een groot deel neer op het bijhouden van de administratie van het abonneebestand. In mijn

beginperiode gaf dat nogal wat rompslomp, want de betalingen van de abonnementsgelden kwamen het hele jaar door binnen. Sinds 2016 voldoen alle abonnees eenmaal per jaar hun abonnementsgeld. Dat zorgt sindsdien voor een forse lastenverlichting. Op twee momenten in ieder kalenderjaar dragen wij de binnengekomen abonnementsgelden af aan de administratie in Nederland. Ik denk dat ik gemiddeld een uur per week aan De Saambinder besteed'.

Hoeveel abonnees heeft De Saambinder in Noord-Amerika?

'Op dit moment is er nog één abonnee die De Saambinder per post ontvangt. Acht abonnees krijgen het kerkblad digitaal. Daarnaast zijn er elf gemeenten waar iemand die daarvoor aangewezen is De Saambinder digitaal ontvangt, er een aantal artikelen van uitprint op papier en die vervolgens in de hal van het kerkgebouw legt. Daar kunnen geïnteresseerde leden zondags het kerkblad meenemen'.

Is het de taalbarrière die velen weerhoudt om een Nederlands kerkblad te lezen?

'We merken hier dat er steeds minder mensen zijn die de Nederlandse taal machtig zijn. Vooral jongeren lezen geen Nederlands meer, die spreken uitsluitend Engels. Dat proces is in de Verenigde Staten overigens al veel eerder begonnen dan in Canada. Dat komt omdat emigratie vanuit Nederland naar de Verenigde Staten minstens een generatie eerder begon dan die naar Canada. Ook merken we dat het van papier lezen meer en meer verdrongen wordt door digitale mogelijkheden. Dat zagen we eerst in het zakenleven. Nu zie je dat ook in de gezinnen. Mensen lezen steeds minder van papier. Daarbij komt ook nog eens dat de portokosten hier hoog zijn'.

Tot onze spijt moet u met dit werk stoppen. Mogen we voorzichtig aan u vragen hoe het met u gaat?

'Ik ben 76 jaar. We hebben wat onze gezondheid betreft een zware tijd achter de rug, maar op dit moment mag het naar omstandigheden redelijk gaan. Vanwege aanhoudende lichamelijke zwakheden is het voor mij echter wel tijd om met dit werk te stoppen. Aan alles komt een einde. Ik mag eerlijk zeggen dat ik aan het werk voor De Saambinder goede herinneringen overhoud'.

Mr. Berman, hartelijk bedankt voor alles wat u voor ons blad gedaan hebt. ♦

Per 1 januari is de heer A.C. Kieboom onze correspondent voor Noord-Amerika.

We zijn hem dankbaar dat hij dit werk voor ons wil doen en heten hem hartelijk welkom. Zijn adresgegevens zijn: A.C. Kieboom
12093 Sprinkle Road
Vicksburg, MI 49097
T. 269 720 3533
E. saambinder.noordamerika@gmail.com

Extremistische moslims worden christen

ds. W. Silfhout, Veenendaal

Scott Gustafson promoveerde op 11 december aan de VU in Amsterdam op zijn onderzoek naar bekering van extremistische moslims tot het christendom. Hij voerde daarvoor 26 gesprekken met voormalige 'islamitische extremisten' in het Midden-Oosten en met leiders van christelijke hulporganisaties en kerken.

Gustafson concludeert dat bij de bekering van extremistische moslims tot het christelijk geloof vaak dromen en visioenen een rol spelen. Het is vooral ook de 'verrassende vriendelijkheid en liefde' die zij in het contact met christenen ervaren.

In verhalen over de bekering van moslims tot het christelijk geloof lezen we vaak over dromen en visioenen. Uit het onderzoek van Gustafson blijkt dat de meeste geïnterviewden, ruim 80 procent, spraken over bovennatuurlijke dromen en visioenen. Ze vertelden over een Man in het wit gekleed Die tot hen sprak. Later concludeerden ze dat dit Jezus was, Die aan hen verscheen. Ook hoorde hij van bijzondere gebedsverhoringen. Vooral de liefde en de hulp die christenen betoonden aan islamitische extremisten was voor velen van hen reden om christen te worden.

Liefde

Vriendelijk zijn en liefde betonen aan de naaste, wie hij of zij ook is, is de plicht van iedere christen. Als daardoor mensen, ook extremisten, gewonnen worden voor het Koninkrijk van God, is dat een wonder van Gods genade. De Heere kan het bewijzen van die liefde zo gebruiken dat de islamitische extremist gaat twijfelen aan zijn geloof in de Koran. Liefde is immers in staat om het hardste hart te

► VU Amsterdam

verbreken? Als dat het hart van een moslim raakt en hij of zij zich daarvoor welkom voelt bij christenen, dan is dat groot. Maar als dat de gehele inhoud van de bekering is, dan is het te vrezen dat het tekort is voor de eeuwigheid.

Datzelfde geldt ook voor de dromen en visioenen. Ik wil niet ontkennen dat de Heere soms wonderlijke en voor ons mensen onbegrijpelijke wegen gaat in de bekering van mensen en daarbij ook dromen en visioenen kan gebruiken. In de moslimwereld is men kennelijk ook gevoeliger voor dromen en visioenen dan wij in de westerse wereld.

Maar dromen en visioenen zijn niet genoeg tot zaligheid. Ook Cornelius zag

in een gezicht een engel van God tot hem komen. Wat was de boodschap van de engel? Dat Cornelius Paulus moest ontbieden om hem en zijn huis vrede te verkondigen door Jezus Christus. Cornelius kon het niet doen met de ontmoeting van de engel, maar moest naar het Woord worden geleid. Want het geloof is door het gehoor en het gehoor door het Woord Gods (Rom. 10:17).

Praktijk

Het Woord van God spreekt over zondaren die worden overtuigd van hun schuld en zonde door de Heilige Geest en daardoor tot bekering komen.

Ook daarvan zijn voorbeelden uit de praktijk. Ik denk aan twee jonge moslims op de Westelijke Jordaanoever. De oom van een van hen vertelde dat hij toch wel twijfels had bij de verhalen in de Koran. Dat bracht deze beide jongeren ertoe om ook zelf de Koran beter te gaan bestuderen. Ze kwamen tot dezelfde conclusie als die oom. Ze besloten daarom om ook het boek van de christenen te gaan bestuderen. Zou daarin dan de waarheid gevonden kunnen worden? Dat moesten ze in het geheim doen, meestal in de auto of bij een andere gelegenheid. De Heilige Geest opende hun ogen voor de waarheid van de Bijbel. De Heere gebruikte het om hen zondaar voor God te maken. Het behaagde de Heere om Zichzelf als de Zaligmaker van zondaren aan hun zielen te openbaren. Het werk van de Heilige Geest bracht hen bij het Woord. Dat het hun de diepe haat en de vijandschap van familie en vrienden opleverde, deerde hen niet.

Ook al gebruikt de Heere bijzondere gebeurtenissen in het leven van een mens, toch zal Gods Geest een mens altijd brengen bij het Woord. In de droom of in het visioen ligt de zaligheid niet. Ook niet in de liefde die aan een islamitische extremist wordt bewezen.

Wonderlijke uitredingen en opmerkelijke gebeurtenissen kunnen door de Heere wel gebruikt worden om een mens te doen vragen naar de Heere. De zaligheid echter ligt in het geloof in het vleesgeworden Woord, Jezus Christus en Dien gekruisigd. Daar moeten we aan vasthouden. Geen andere naam (Hand. 4:12). ♦

JAAROVERZICHT 2023

Bezorgd gingen we het jaar 2023 in. Met nog meer zorgen gaan we eruit. De wereld vergáát van het leed. Mensenwoorden schieten tekort.

Namens de redactie, J. van 't Hul

Ook in 2023 zocht mensen naar perspectief, maar het was er hier beneden weinig. Wat er wel was, was verwarring, angst, chaos, onbehagen en oorlog, ook heel dichtbij. Het jaar is voorbij. En nog steeds is er angst, chaos en oorlog.

Het jaar 2023 begon met een lawine aan akeligheden en hartverscheurende beelden uit Rusland en Oekraïne. Met dezelfde beelden gaan we het jaar uit, nu komen ze óók uit Israël en de Gazastrook. De gewelddadigheden zijn ongekend. De gebeurtenissen escaleren. Het terrorisme heeft niets menselijks meer. Wat mensen elkaar aandoen, doen de dieren elkaar nog niet aan. Kennelijk is de mens tot alles in staat, als we worden overgelaten aan onszelf. Het gebed mag wel zijn of God het menselijk handelen wil intomen, of Hij over ons wil opstaan met goedgunstige gedachten. De Heere gedenke ds. M.L. Dekker in Nazareth, met de zijnen en met de gemeente in Nazareth.

Er was nog veel meer rampspoed. We hoorden berichten over aardbevingen in Turkije, Syrië en Afghanistan. Her en der overstroomde de aarde en brandden de bossen. Wat een ontheemdheid en

radeloosheid bij velen. Maar opeens liet de wereld toch ook zien wat naastenliefde is. Terwijl de wereld uiteen lijkt te vallen, was de verbroedering en de hulpvaardigheid te midden van zoveel ontredde plotseling groot. In 2023 waren er meer crisissen dan ooit, over prijzen die door het plafond schoten, over wangedrag bij politici en excessief geweld onder tieners, over klimaat, stikstof, energie, vluchtelingen, polarisatie en verdeeldheid, over waarheid en leugen en ook nog eens over veler voortbestaan dat onderhand aan flarden lijkt geslagen. In tal van sectoren in de samenleving is dagelijks sprake van grensoverschrijdend gedrag. We weten al niet beter meer. Kennelijk went zelfs zoiets. Hoe bestaat 't! We zijn als de Atheners in de dagen van Paulus, we leven gretig van nieuwsbericht tot nieuwsbericht, van hype

**De Heere
gedenke land
en volk!
Hij regeert.**

tot hype. Als de Heere niet bij ons was geweest, zingt de dichter van Psalm 124, 'dan had een stroom die niemand tegenhield, ons gans vermoord'.

Wat ook zo ontzaglijk erg was: Het gros van de mensen noemt zich geen christen meer. Kerken lopen harder leeg dan ooit. Overal ligt schuld: Niemand hoeft naar andere kerken te kijken. 'Wij moeten ons hoofd maar niet buiten de deur steken', zei ds. W.C. Lamain eens in dit verband. In de zomer viel het kabinet Rutte IV. Wat een sores. Opnieuw waren er dus verkiezingen. Nederland heeft gestemd. En de uitkomst was: Wij hebben God op het hoogst misdaân en zijn nog weer verder van het heilspoor afgegaan. We zijn in een andere wereld terechtgekomen, die van het moderne heidendom. De vraag mag wel meer en meer gaan klemmen: 'Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt, dat de bergen van Uw aangezicht vervloten'. Nodig is om schuiling te zoeken in de schuilplaats van de Allerhoogste. De Heere gedenke land en volk! Hij regeert. Zijn macht is groot, Zijn trouw zal nooit vergaan, en alles wat Hij ooit beloofd heeft, zal bestaan.

IN MEMORIAM

Op 2 januari overleed G.H. Verweij (91). Bijna vijftig jaar diende hij de gemeente(n) te Den Haag als ouderling. In allerlei opzichten heeft hij veel voor het kerkverband betekend. In het In Memoriam in De Saambinder schreef ds. G.J. van Aalst: 'Het is opnieuw bevestigd: 'Maar ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op de Naam des HEEREN betrouwen'.

Op 16 februari overleed na een kort ziekbed J.H. Mauritz (75), oud-directeur van de Jeugdbond en van de Cursus Godsdienst Onderwijs. Hij laat een grote lege plaats achter, ook binnen de kring van de gemeenten. 'We geloven', schreef L.A. Kroon in De Saambinder, 'dat de Heere zijn werk heeft willen gebruiken tot de uitbreiding van Zijn Koninkrijk'.

Op 11 november overleed J. Mastenbroek (77). Gedurende dertig jaar was hij als bibliothecaris verbonden aan de Theologische School. In een In Memoriam in De Saambinder schreef ds. G. Clements: 'Mastenbroek was een bibliothecaris die veel boeken van binnenuit kende. We zien met dankbaarheid terug op zijn jarenlange inzet'.

PASTORIEZORGEN

In januari kwam mevrouw Van der Net ten val. Ze werd opgenomen in een revalidatiecentrum in Houten. Ds. J.S. van der Net verhuisde naar woonzorgcentrum Nebo te Zwijndrecht. Ds. L. Blok ontving begin dit jaar een ernstige boodschap. Hij mag er nog zijn, mag zelfs nog naar de lust van zijn hart voorgaan in de gemeenten. Ds. P. Mulder moest in maart een kleine ingreep aan een van zijn nieren ondergaan in het ziekenhuis. Het herstel mocht daarna gunstig verlopen. In het gezin van ds. A. Verschuure kwamen grote zorgen aangaande de gezondheidstoestand van zijn vrouw. Er werd niet-uitgezaaide borstkanker vastgesteld. Begin 2024 zal een operatie plaatsvinden. Ds. D.W. Tuinier kreeg de aangrijpende boodschap dat hij de ziekte ALS heeft. In De Saambinder van 7 december liet hij zelf weten: 'U begrijpt dat dit alles diep ingrijpt, voor ons gezin en de gemeenten die mij lief zijn. Asaf zegt: 'O God, Uw weg is in het heiligdom, wie is een groot God, gelijk God? Gij zijt die God, Die wonder doet'. Bij ogenblikken is dit mijn houvast en sterkte'. Er waren nog meer broeders met zorgen. Niet iedereen waardeert het echter als we alles met naam en toenaam noemen. Mocht de God van Jakob allen in ziekte en moeite nabij willen zijn.

EMERITAAT

Ds. G.M. de Leeuw ging per 1 mei met emeritaat. Hij diende de gemeenten van Barneveld-C, Lethbridge, Rock Valley, Ridderkerk, Opheusden, Grand Rapids Beckwith en Nobleford (2020). Ds. L. Blok ging in januari met emeritaat. Hij diende de gemeenten van Beekbergen, Capelle a/d IJssel, Nunspeet, Ermelo en Gorinchem. Ds. P. van Ruitenburg te Chilliwack ging per 29 november met emeritaat. Hij diende de gemeenten van Meliskerke, Dordrecht en Chilliwack.

JUBILEA

Er waren vele mijlpalen. Ze zijn het waard om er met Samuël een steen voor op te richten en hartelijk te belijden: 'Tot hiertoe heeft de HEERE ons geholpen'. Op 2 maart mocht de gemeente Den Haag-Scheveningen in verwondering terugzien. Het was 100 jaar geleden dat de Haagse gemeente werd geïnstitueerd, en ruim 150 jaar geleden dat de gemeente in Scheveningen ontstond. In Lelystad werd in april het 50-jarig bestaan herdacht.

Op 10 november herdacht de gemeente in De Valk-Wekerom haar 40-jarig bestaan. De gemeente in Groningen herdacht op 24 november haar 75-jarig bestaan. De predikanten C. van Krimpen, J. Schipper en A. Schot herdachten dit jaar dat het 25 jaar geleden was dat ze werden bevestigd tot predikant. M. Bal herdacht dat hij 25 jaar bibliothecaris is van de Theologische School.

BEROEPINGSWERK

Ds. J.B. Zippo werd op 11 januari bevestigd in Zoetermeer. Ds. G.P. van Nieuw Amerongen deed op 11 januari intrede in Nijkerk. Ds. J. de Kok werd op 2 maart bevestigd in zijn tweede gemeente, Sint Annaland. Ds. J.M.D. de Heer ging van Middelburg-Centrum naar Rotterdam-IJsselmonde, waar hij op 29 maart intrede deed. Ds. H. van der Heiden nam afscheid van Wageningen. Op 9 mei deed hij intrede in Capelle a/d IJssel-Middelwating. Ds. A.T. Huijser nam het beroep aan van Rijssen-Noord. Daar deed hij op 5 juli intrede. Ds. C. Sonneveld nam het beroep van Poederloijen aan. Deze gemeente kreeg na bijna 95 jaar voor het eerst een eigen predikant. Ds. C. Hogchem ging dit jaar van Aalburg naar Stolwijk, zijn vijfde gemeente.

CURATORIUM

Het curatorium mocht in mei vijf personen toelaten tot het volgen van de studie aan de Theologische School. Het zijn v.l.n.r. H.R. Keurhorst (Veenendaal), B.J. Meulmeester ('s-Gravenpolder), L.J. van den Berge (Tholen), W. van Ee (Otterlo) en A.M.C. Westeneng (Geldermalsen). Drie kandidaten werden per 19 juni beroepbaar gesteld. Ze mochten allen een beroep aannemen. A.E. Brijder ging naar Meliskerke, J.M. Evers naar Vlaardingen en J.J. Hoogerbrug naar Krimpen aan den IJssel.

ZENDING

In 2023 heeft ZGG vijf zendingswerkers uitgezonden: op 24 januari M. Heidekamp vanuit Zoetermeer naar Guinee; op 14 februari fam. I.M.W. Heijboer vanuit Moerkapelle naar Ecuador; op 10 oktober het echtpaar A.H. den Otter vanuit Haamstede naar Cambodja; op 24 oktober fam. W. Heres vanuit Deventer naar Cambodja; op 21 november fam. G.J.T. van Luik vanuit 's Gravenpolder naar Ecuador. Fam. A. de Pater werd aangenomen voor zendingswerk in Albanië. De Pater hoopt daar te gaan werken als theologisch docent/toeruster.

In Durrës, Albanië, heeft op 19 maart de eerste doop- en belijdenisdienst plaatsgevonden. Het deputaatschap voor de zending heeft besloten om in 2024 nieuwe posten te starten in Ecuador en in Albanië.

In Albanië werd voor het eerst iemand toegelaten tot de opleiding voor predikant. Het is Klement Rizallaraj, die als evangelist de gemeente van Delvinë dient.

EVANGELISATIE

In februari werd in de Middelburgse wijk Dauwendaele ontmoetingsruimte De Schatkamer geopend, een initiatief van de evangelisatiecommissie van de gemeente Middelburg-Zuid. In De Schatkamer wordt onder meer wekelijks kinderbijbelclub gehouden. In mei werd naast de Julianakerk in Dordrecht het inloophuis Huis van de Vrede geopend, bedoeld voor onder meer kinder- en tienerwerk en Bijbelcursussen. Op 18 november herdacht de evangelisatiepost in Tilburg het 50-jarig bestaan.

DEPUTAATSCHAP ISRAËL

Ds. M.L. Dekker heeft aangegeven dat hij gevoelt dat zijn taak in Israël ten einde loopt. Hij heeft besloten zijn werk in fasen af te bouwen, waarna hij met zijn vrouw naar Nederland zal terugkeren. Per april 2025 zal hij beroepbaar zijn.

BONDEN EN VERENIGINGEN

Per 1 januari werd Evert Barten directeur van de Jeugdbond. Per diezelfde datum werd Anja de Bonte benoemd als jeugdwerkadviseur.

Een maand later begon Pieter Avé als jeugdwerkadviseur. In september koos de Vrouwenbond Ger. Gemeenten mevrouw E. Martinu-Hol uit Kesteren als nieuwe presidente. Ze was eerder al penningmeester van het hoofdbestuur.

ZIJN LOOP VOLBRACHT

Het jaar heeft nu zijn loop volbracht. De gedaante van de wereld is veranderd. Weinig bleef zoals het was. De afval is groter dan ooit. De fundamenten wankelen. Maar Hij Die trouwe houdt en eeuwig leeft, zal niet laten varen wat Zijn hand begon. Hem nu, de Koning van de Kerk van alle tijden en alle plaatsen, de alleen wijze God, zij eer en heerlijkheid in alle eeuwigheid. ♦

Exterieur van de Aakerk te Wierden-Aadorp.

Verbouwing Poortkerk te Kampen

Interieur van de kerk te Ridderkerk

GEBOUWEN

De gemeente in **Wierden** heeft dit voorjaar de Aakerk in het nabijgelegen dorpje Aadorp aangekocht. Het kerkgebouw uit 1918 in Wierden wordt afgestoten en het is de bedoeling dat de gemeente volgend jaar zomer verhuist naar Aadorp. De gemeente groeit al enkele jaren en uitbreiding van het bestaande gebouw bleek niet mogelijk. De gemeente telt 101 leden en doopleden.

De gemeente **Zoetermeer** kocht het afgelopen jaar de Pelgrimskerk met het daarbij behorende verenigingsgebouw 't Centrum. Door een fusie van drie wijkgemeenten van de protestantse gemeente Zoetermeer, de vorige eigenaar, was de Pelgrimskerk overbodig geworden. De Vredekerk van de Gereformeerde Gemeente van Zoetermeer was te groot geworden.

In **Kootwijkerbroek** wordt het kerkgebouw uitgebreid. De kerk, die 1800 zitplaatsen telde, krijgt er ruim 300 bij, zowel op de begane grond als op de galerij. Ook wordt er groot onderhoud verricht. Het ledental van de gemeente is 2400.

De gemeente in **Leerdam** heeft in 2022 een kantoorpand met parkeerterrein tegenover het kerkgebouw aangekocht. Inmiddels heeft een inspannende verbouwing plaatsgevonden en in de voorzomer is het pand in gebruik genomen voor het houden van catechisaties, verenigingsavonden en de crèche. Het kreeg de naam De Spelonk.

In **Nunspeet** kon de gemeente eind dit jaar een eigen parkeerterrein in gebruik nemen. Begin maart zal er een nieuwe zaalruimte in gebruik genomen worden.

De gemeente in **Nieuwdorp** is begonnen met het bouwen van een nieuwe kerk. Op dezelfde plaats komt een kerkgebouw met 350 zitplaatsen. Er komt de mogelijkheid om er twee zalen met 117 plaatsen en een galerij met 75 stoelen bij te trekken. Het is de bedoeling dat de nieuwe kerk in de zomer van 2024 klaar is. Tijdens de bouwtijd komt de gemeente bijeen in het plaatselijke Bevrijdingsmuseum.

Bijbelcentrum Bij de Bron aan de Willem Buytewechstraat in **Alkmaar** is dit jaar verbouwd. Er is een grotere multifunctionele ruimte erbij gecreëerd. Ook heeft het gebouw een meer open uitstraling gekregen, zodat het zichtbaarder is in de wijk.

In **Ridderkerk** werd de renovatie van het hele kerkgebouw afgerond. Het interieur en exterieur zijn gemoderniseerd. Er is extra zaalruimte ontstaan door een gewijzigde indeling. De duurzaamheid van het gebouw is vergroot door onder meer nieuwe installaties.

De gemeente in **Kampen** is bezig met de verbouwing van haar Poortkerk. Straks zullen de kerkzaal en verenigingsgebouw De Beukelaar gasloos verwarmd gaan worden. In de verbouwingstijd kerkt de gemeente in de Bovenkerk. De verbouwingstijd duurt naar schatting tot de zomer van 2024.

In het kerkgebouw te **Delft** is dit jaar gestuukt en geleverd, is de buitenmuur van een nieuwe coatlaag voorzien en zijn er zonnepanelen aangebracht.

De gemeente **Randburg** (Zuid-Afrika) is in de omgeving van Monavoni (op dertig kilometer afstand van Randburg) bezig met nieuwbouw. Het oude kerkgebouw was te groot en te oud geworden. Dat is verkocht. In de tussentijd kerkt de gemeente in de Nederduitse Hervormde Kerk te Nooitgedacht, Krugersdorp.

De jonge gemeente te **Kesteren** gaat een nieuwe kerk bouwen in een uitbreidingswijk aan de noordzijde van het dorp. De nieuwe kerk krijgt 1750 zitplaatsen. Het nieuwbouwplan bevat ook een reformatorische basisschool en een groot aantal woningen.

In **Yerseke** werd op 30 september een gedenksteen aangebracht voor de nieuw te bouwen kerk in Yerseke. Naar verwachting wordt het nieuwe kerkgebouw in de zomer van 2024 in gebruik genomen. De kerk biedt plaats aan ongeveer 2000 kerkgangers, 1600 op de begane grond, 400 op de galerij. Er komt ook een nieuwe pastorie en een nieuwe kosterwoning.

In oktober nam de gemeente in **Veen** haar nieuwe kerkgebouw in gebruik in een dienst waarin ds. E. Bakker voorging. De nieuwe kerk staat op de plaats van het oude. De kerkzaal heeft 500 zitplaatsen, dat kan door middel van een galerij met 100 zitplaatsen worden uitgebreid.

In november nam de gemeente in **Hendrik-Ido-Ambacht** de vernieuwde Petrakerk weer in gebruik. Het kerkgebouw dateert uit 1973 en is in twee fasen geheel gerenoveerd.

Blijmoedig belijden

dr. H. Bavinck

uitg. De Banier; 104 blz., € 14,95.

"Blijmoedig belijden" is een heruitgave van een boek van dr. H. Bavinck dat ooit verscheen onder de titel "De offerande des lofs". Het boekje ging over de openbare belijdenis des geloofs en werd uitgedeeld aan jonge mensen die belijdenis deden. Bavinck (1854-1921) trekt de lijn door van doop, belijdenis en Heilig Avondmaal. De openbare belijdenis behoort voluit een geloofsbelijdenis te zijn. 'Belijdenis is niets anders en niets minder dan het openlijk getuigen en spreken van het persoonlijk geloof in Jezus als de Christus' (blz. 43). Bavinck gebruikt harde woorden over het afleggen van belijdenis zonder een oprecht geloof: 'Zonder dat geloof wordt het belijden een waardeloos lippenwerk'. De openbare belijdenis verbindt doop en avondmaal aan elkaar en de beide sacramenten worden door de belijdenis met elkaar verbonden. Belijdende leden nemen deel aan het avondmaal, hoewel zelfonderzoek bij deelname aan het avondmaal

noodzakelijk is en blijft, aldus Bavinck. Hij wijst erop dat dit de lijn is van de Schrift. Die werd ook door de kerk van de Reformatie in praktijk gebracht. In later tijd is men anders over doop, belijdenis en avondmaal gaan denken.

Het behoeft geen betoog dat de praktijk van het belijdenis doen in de kring van onze gemeenten een andere is. Naast een kerkelijk recht is er ook een Goddelijk recht nodig voor deelname aan het Heilig Avondmaal. In de meeste gemeenten zal het ook niet gebruikelijk zijn dat alle jonge mensen die belijdenis hebben afgelegd, deelnemen aan het avondmaal.

Het boekje van Bavinck geeft mij stof tot nadenken. Is de weg die Bavinck wijst een geboden weg? Hoe werkt dit in de praktijk uit? Het zijn vragen die in een korte boekbespreking niet uitvoerig aan de orde kunnen komen. Het trof me wel dat de laatste druk van dit boekje verscheen in 1948. Ongeveer 20 jaar later bevonden de kerken waarbinnen Bavinck optrad zich in een diepe crisis waarbij de theologen voorop gingen. Maar de vragen die dit boekje oproept, zijn wel eerlijke vragen. Ze geven veel stof tot nadenken.

ds. W. Visscher, Amersfoort

En legde het aan de voeten der apostelen

ds. C. Hogchem

uitg. Gebr. Koster; 120 blz., € 13,90.

Dit boekje van onze broeder ds. C. Hogchem bevat vijf preken uit de Handelingen. Deze preken zijn zeer geschikt om in de leesdiensten gelezen te worden, vooral in de periode na Pinksteren. Ook voor persoonlijk gebruik zijn ze zeer geschikt. In deze preken wordt helder uiteengezet wat de vruchten van het werk van de Heilige Geest in de begintijd van de nieuwtestamentische kerk waren. Ook wordt duidelijk verklaard hoe de satan het werk van de Heilige Geest bestrijdt, en ook wat de vrucht is als de duivel het hart van een nabijkomende vervult. Er wordt helder

onderscheid gemaakt tussen wat het wél en wat het niet is. Daarbij wordt duidelijk dat de wijsheid van de Heilige Geest nodig is om het echte van het bijna-echte te onderscheiden.

In de laatste van deze vijf preken zien we dat de apostelen in hun bediening van zichzelf afwijzen. Al wordt Petrus in Handelingen 9 in de middellijke weg gebruikt om Enéas te genezen, hij wijst van zichzelf af en wijst naar zijn Zender Jezus Christus. Dat is een schone taak van dienaren van het Goddelijke Woord.

Dit prekenboekje is van harte aan te bevelen vanwege de vele lessen die erin liggen, in de hoop en met de bede of de Heilige Geest het wil gebruiken tot bekering van verloren zondaren en tot onderwijs van Gods Kerk.

ds. E. Bakker, Veen

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK BEDANKT

Voor Den Haag-Scheveningen,
ds. G.J. Baan te Rotterdam-Zuidwijk.

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

Blz. 42 en 203: Het nieuwe adres van
de fam. ds. D. de Wit is met ingang van

28 december: Tegulastraat 22, 4041 ZB
Kesteren; tel. 06-17171764; e-mail:
dsddewit@gergemkesteren.nl

Berichten

DIAKENDAG 2024

Op vrijdag 26 januari organiseren DMZ en Bijzondere Noden de landelijke diakendag in de kerk te Tricht-Geldermalsen. Ds. A. Schot spreekt over 'Diaconaat door de eeuwen heen'. Een Oekraïense diaken spreekt over 'Diaconaat in Oorlogstijd'. Er zijn diverse workshops. Meer informatie en inschrijven op diakendag.nl

WINTERCONFERENTIE STUDERENDEN

Alle studenten zijn vrijdag 26 januari welkom op de winterconferentie van de Werkgroep voor studenten van de Gereformeerde Gemeenten. Het thema is: 'Verzoening door voldoening', de spreker is ds. W. Visscher. Locatie: Hoornbeek College, Gouda (Noordelijk Halfrond 10); de tijden zijn: maaltijd 17.30 uur; opening 19.00 uur; sluiting

rond 21.45 uur. De kosten bedragen € 5,- (incl. maaltijd), € 3,50 (excl. maaltijd). Het betaalverzoek volgt per e-mail in de week voorafgaande aan de conferentie. Er is volop gelegenheid voor gesprek en ontmoeting. Meer informatie en aanmelden (verplicht) op www.werkgroepstudenten.nl

[Werkgroep voor studenten van de Gereformeerde Gemeenten](#)

Kerkdiensten

VOOR ALLE IN DIT NUMMER GENOEMDE
TOEKOMSTIGE DATA GELDT:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

ZONDAG 31 DECEMBER 2023 OUDJAARSDAG

Aagtekerke 9.30 uur ds. A.E. Brijder en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalst** 14.30 uur ds. H.J. Agteresch; **Alblasserdam** 16.00 uur ds. C. Sonneveld; **Amersfoort** 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; **Amsterdam** 18.30 uur stud. W. de Jong; **Apeldoorn** 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Arnhem** 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; **Barendrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. M. Joosse; **Barneveld-Centrum** 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; **Barneveld-Zuid** 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; **Beekbergen** 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; **Benthuizen** 9.30 en 18.00 uur ds. J.W. Verweij; **Berkenwoude** 14.30 uur stud. R.T. Michielse; **Bodegraven** 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 19.15 uur ds. W.A. Zondag; **Borssele** 18.00 uur ds. A.E. Brijder; **Boskoop** 9.30 uur ds. G.J. van Aalst en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Brakel** 15.30 uur ds. G. Pater; **Burgh-Haamstede**

19.15 uur ds. G.J. Baan; **Capelle aan den IJssel-Middelwatering** 10.00 en 16.30 uur ds. H. van der Heiden; **Capelle aan den IJssel-West** 10.00 en 17.00 uur stud. R.T. Michielse; **De Valk-Wekerom** 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; **Den Helder** 10.00 uur stud. J. Janse; **Deventer** 17.00 uur stud. J. Kroon; **Dirksland** 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; **Doetinchem** 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; **Dordrecht** 10.00 uur ds. P. van Ruitenburg en 16.45 uur ds. W.A. Zondag; **Drachten** 15.00 uur ds. A. Verschuure; **Ede** 9.30 en 16.00 uur ds. J.B. Huisman; **Elspeet** 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; **Emmeloord** 9.30 uur ds. D.W. Tuinier en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; **Enkhuizen** 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; **Enschede** 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden; **Enter** 14.30 uur ds. S.W. Janse; **Ermelo** 9.30 en 14.30 uur stud. W. de Jong; **Genemuiden** 9.30 en 19.30 uur ds. A. Verschuure; **Goes** 18.00 uur stud. J.C. Kriekaart; **Gorinchem** 15.00

uur ds. J. Beens; **Gouda** 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; **Goudswaard** 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; **'s-Gravenpolder** 9.30 uur ds. C.J. Meeuse en 18.00 uur ds. S. Maljaars; **'s-Gravenzande** 15.30 uur ds. J.B. Zippro; **Hardinxveld-Giessendam** 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; **Hendrik-Ido-Ambacht** 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; **Hilversum** 10.00 en 17.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Hoedekenskerke** 14.30 uur ds. S. Maljaars; **Houten** 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; **Kampen** (locatie: Bovenkerk, Kampen) 9.30 uur ds. P.G. Heijkamp en 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; **Kamperland** 16.30 uur ds. C. Harinck; **Kapelle-Biezeling** 10.00 en 16.30 uur ds. J. IJsselstein; **Kesteren** 12.30 en 18.30 uur ds. D. de Wit; **Klaaswaal** 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; **Kootwijkerbroek** (locatie: Verlengde Parallelweg te Barneveld) 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; **Kortgene** 18.30 uur ds. J. IJsselstein; **Krabbendijke** 9.30 uur ds. M. Karens en 18.00 uur ds. P.C. Vlot;

Krimpen aan den IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Kruiningen** 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; **Leerdam** 10.00 en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Leiderdorp** 10.00 uur ds. J.B. Zippro en 16.00 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 15.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Marknesse** 19.00 uur ds. A. Schot; **Meliskerke** 9.30 uur ds. A.P. Baaijens en 14.30 uur ds. A.E. Brijder; **Middelburg-Centrum** 18.30 uur ds. M. Karens; **Middelburg-Zuid** 9.30 en 16.00 uur ds. M. Boersma; **Middelharnis** 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; **Mijdrecht** 15.30 uur ds. A.A. Brugge; **Moerkapelle** 9.30 en 18.30 uur ds. H. Brons; **Naaldwijk** 18.30 uur ds. P. Mulder; **Nieuw-Beijerland** 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Nieuwdorp** (locatie: Coudorp 41) 9.30 uur ds. S. Maljaars en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; **Nieuwe-Tongue** 10.00 uur ds. J.J. Tanis; **Nieuwer Ter Aa** 19.00 uur ds. J.B. Huisman; **Nieuwerkerk** 15.00 uur ds. M. Blok; **Nijkerk** 9.30 en 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nisse** 9.30 uur ds. P.C. Vlot en 15.30 uur ds. M. Karens; **Nunspeet** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Schot; **Oosterland** 14.30 uur ds. K. Boeder en 18.30 uur ds. J.J. Tanis; **Oostkapelle** 16.30 uur ds. C.J. Meeuse; **Oostvoorne** 14.00 uur ds. J.M. Evers; **Opheusden** 9.30 en 16.00 uur ds. W. Mouw; **Opperdoes** 15.30 uur stud. J. Janse; **Oud-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Poederloijen** 9.30 en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; **Poortugaal** 18.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Puttershoek** 14.15 uur ds. M.H. Schot; **Rhemen** 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; **Ridderkerk** 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Ridderkerk-Slikkerveer** 19.00 uur ds. H. van der Heiden; **Rijssen-Noord** 9.30 en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; **Rijssen-West**

9.30 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; **Rijssen-Zuid** 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; **Rilland-Bath** 14.30 uur ds. P.C. Vlot; **Rotterdam-Alexanderpolder** 10.00 uur (H.D.) ds. P.J. de Raaf en 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Rotterdam-Centrum** 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-IJsselmonde** 9.30 en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Zuidwijk** 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; **Scherpenisse** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; **Scherpenzeel** 10.00 en 18.30 uur ds. J. Beens; **Sint Annaland** 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; **Sint Philipsland** 14.30 uur ds. C. van Ruitenburg; **Sliedrecht** 15.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Soest** 19.00 uur ds. W. Visscher; **Spijkenisse** 14.30 uur ds. G.J. Baan; **Stolwijk** 10.00 en 19.00 uur ds. C. Hogchem; **Terneuzen** 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; **Terwolde-De Vecht** 9.30 en 14.30 uur stud. J. Kroon; **Tholen** 10.00 en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg; **Tricht-Geldermalsen** 10.00 en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; **Uddel** 10.00 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Urk** 10.00 (Dankdag) en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; **Utrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. W. Harinck; **Veen** 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; **Veenendaal** 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; **Vlaardingen** 10.00 en 16.30 uur ds. J.M. Evers; **Viissingen** 18.30 uur ds. M. Boersma; **Waarde** 9.30 en 18.00 uur ds. L. van der Kuijl; **Wardenburg** 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; **Wageningen** 10.00 en 18.30 uur ds. J. Schipper; **Werkendam** 10.00 en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Westkapelle** 9.30 en 14.00 uur stud. J.C. Kriekaart; **Wierden** 15.00 uur ds. A.T. Huijser; **Woerden** 10.00 en 18.30 uur ds. W. Silfhout; **Wolphaartsdijk** 9.30 uur ds. C. Harinck; **Yerseke** 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; **Zeist** 18.30 uur ds. W. Harinck; **Zoetermeer** 10.00 uur ds. P. Mulder en 18.30 uur ds. J.B. Zippro; **Zwijndrecht** 9.30 en 16.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Zwolle** 15.00 uur ds. G. van Manen.

MAANDAG 1 JANUARI 2024 NIEUWJAARSDAG

Aagtekerke 9.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Amersfoort** 10.00 uur ds. W. Visscher; **Apeldoorn** 10.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Arnhem** 9.30 uur ds. D. de Wit; **Barendrecht** 10.00 uur ds. M. Joosse; **Barneveld-Centrum** 9.30 uur ds. E.J. Boudewijn; **Barneveld-Zuid** 9.30 uur ds. J. van Laar; **Beekbergen** 10.00 uur ds. A. Schreuder; **Benthuizen** 10.00 uur

ds. W. Silfhout; **Berkenwoude** 10.00 uur ds. J.W. Verweij; **Boskoop** 9.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Capelle aan den IJssel-Middelwatering** 10.00 uur ds. H. van der Heiden; **De Valk-Wekerom** 9.30 uur ds. B.J. van Boven; **Dinteloord** 10.00 uur ds. J.J. Tanis; **Dirksland** 10.00 uur ds. K. Boeder; **Doetinchem** 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden; **Dordrecht** 10.00 uur ds. W.A. Zondag; **Ede** 9.30 uur ds. J.B. Huisman; **Elspeet** 10.00 uur ds. G. van Manen; **Emmeloord** 10.00 uur ds. P.G. Heijkamp; **Enkhuizen** 9.30 uur ds. G. Heijkamp; **Ermelo** 9.30 uur ds. J. Schipper; **Genemuiden** 9.30 uur ds. A. Verschuure; **Goes** 9.30 uur ds. C.J. Meeuse; **Gouda** 10.00 uur ds. G. Clements; **'s-Gravenpolder** 9.30 uur ds. S. Maljaars; **Hardinxveld-Giessendam** 10.00 uur ds. W.J. Karels; **Hendrik-Ido-Ambacht** 10.00 uur ds. M.H. Schot; **Hilversum** 10.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Houten** 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; **Kampen** (locatie: Bovenkerk, Kampen) 10.00 uur ds. D.W. Tuinier; **Kapelle-Biezelingse** 10.00 uur ds. J. IJsselstein; **Kesteren** 12.30 uur ds. D. de Wit; **Klaaswaal** 10.00 uur ds. G.J. van Aalst; **Kootwijkerbroek** (locatie: Verlengde Parallelweg te Barneveld) 10.00 uur ds. G. Beens; **Krabbendijke** 9.30 uur ds. P.C. Vlot; **Krimpen aan den IJssel** 10.00 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Kruiningen** 9.30 uur ds. G. Hoogerland; **Leerdam** 10.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Leiderdorp** 10.00 uur ds. P. Mulder; **Marknesse** 9.30 uur stud. W. de Jong; **Meliskerke** 9.30 uur ds. A.E. Brijder; **Middelburg-Centrum** 9.30 uur ds. M. Karens; **Middelburg-Zuid** 9.30 uur ds. M. Boersma; **Middelharnis** 9.30 uur ds. G.J.N. Moens; **Moerkapelle** 9.30 uur ds. H. Brons; **Nieuw-Beijerland** 10.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Nieuwdorp** (locatie: Coudorp 41) 9.30 uur ds. C. Harinck; **Nijkerk** 9.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nunspeet** 9.30 uur ds. A. Schot; **Opheusden** 9.30 uur ds. W. Mouw; **Poederloijen** 10.00 uur ds. C. Sonneveld; **Rhemen** 10.00 uur ds. F. Mulder; **Ridderkerk** 10.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Rijssen-Noord** 9.30 uur ds. A.T. Huijser; **Rijssen-West** 9.30 uur ds. P.D. den Haan; **Rijssen-Zuid** 9.30 uur ds. S.W. Janse; **Rotterdam-IJsselmonde** 9.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Zuidwijk** 10.00 uur ds. G.J. Baan; **Scherpenisse** 9.30 uur ds. M. Blok; **Scherpenzeel** 10.00 uur ds. J. Beens; **Sint Annaland** 9.30 uur ds. J. de Kok; **Stolwijk** 10.00 uur ds. C. Hogchem; **Terneuzen** 10.00 uur stud.

Het is beter
Gods knecht
te zijn dan de
slaaf van de
duivel

- CHR. LOVE -

J.C. Kriekaart; **Terwolde-De Vecht** 9.30 uur stud. J. Janse; **Tholen** 10.00 uur ds. C. van Ruitenburg; **Uddel** 10.00 uur ds. C.A. van Dieren; **Urk** 10.00 uur ds. A.J. de Waard; **Utrecht** 10.00 uur ds. W. Harinck; **Veen** 9.30 uur ds. E. Bakker; **Veenendaal** 9.30 uur ds. B. Labee; **Vlaardingen** 10.00 uur ds. J.M. Evers; **Waarde** 9.30 uur ds. L. van der Kuij; **Waardenburg** 10.00 uur ds. G. Pater; **Wageningen** 10.00 uur stud. R.T. Michielse; **Werkendam** 10.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Yerseke** 9.30 uur ds. C. van Krimpen; **Zoetermeer** 10.00 uur ds. J.B. Zippro; **Zwijndrecht** 10.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Zwolle** 10.00 uur stud. J. Kroon.

DINSDAG 2 JANUARI 2024

Waardenburg 13.30 uur (huw.bev.) ds. G. Pater.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 31 DECEMBER 2023 OUDJAARSDAG

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2) 10.00 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; **Amsterdam** (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos; **Breda** (Vriesdongen 1) 10.30 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; **Leeuwarden** (Achter de Hoven 2c) 12.00 (Bijbeluur) en 16.00 uur evang. S. de Visser; **Merksem** (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; **Rotterdam** (Gouwstraat 36b) 14.00 uur evang. M. Rozema; **Scheveningen** (Keizerstraat 177) 14.30 uur evang. M. van Velden; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 10.00 en 16.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN MAANDAG 1 JANUARI 2024 NIEUWJAARSDAG

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2) 10.00 uur evang. J. Krijgsman; **Amsterdam** (Looiersgracht 70) 11.00 uur evang. M. Vos; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 uur evang. C. van Drunen; **Leeuwarden** (Achter de Hoven 2c) 9.30 uur evang. S. de Visser; **Merksem** (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 uur evang. A. van Setten; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 10.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN DINSDAG 2 JANUARI 2024

Rotterdam (Gouwstraat 36b) 10.00 uur (Meditatie) evang. M. Rozema.

EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar Evangelisatiepost 'Bij de Bron', Willem Buytewechstraat 2, 1816 GJ Alkmaar. Voor samenkomst en opgave zie onze website. De inloop is geopend op zaterdag van 11.00-15.00 uur. Wilt u meer weten over ons werk? Kijk dan op onze website www.bijdebronalkmaar.nl of neem contact op met de evangelist J. Geerts, jan@bijdebronalkmaar.nl / 06 15954135. Voor actuele informatie of bezoek, bezoek dan eerst onze website.

Amsterdam Evangelist M. Vos. Evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier', Looiersgracht 70-72, 1016 VT Amsterdam. Tel. (020) 6227742 / 06 38327638.

Website: www.bijsimondelooier.nl
Informatie: amsterdam@bijbelcentrum.nl
Samenkomst op zondagmorgen om 10.30 uur, zondagmiddag een Bijbeluur om 16.30 uur. U bent hartelijk welkom in onze evangelisatiepost. Openingsdagen inloop: dinsdag, woensdag, vrijdag en zaterdag 10.00-12.00 en 12.30-15.30 uur. Verenigingen en kerkenraden kunnen bij ons boeken kopen. U steunt daarmee het evangelisatiewerk in Amsterdam. Voor informatie en bestellingen: Mevr. A.G. Aangeenbrug-Westerink: boeken@bijsimondelooier.nl

Breda Inloopcentrum 'De Lichtboei', Vriesdongen 1, Breda. Contactadres: info@inloopdelichtboei.nl
Openingsdagen: dinsdag en zaterdag 10.00-12.30 uur. Iedere zondag een samenkomst om 10.30 uur. Voor actuele informatie: www.inloopdelichtboei.nl

Emmen Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen. Samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur. Voor vakantiegasten geldt: van harte welkom! Kringloopwinkel en Activiteitencentrum 'Bij de Tijd', Hoofdstraat 88, 7811 ES Emmen. Openingsdagen: Elke dinsdag, woensdag, donderdag, vrijdag en zaterdag van 10.30-16.00 uur. Tel. (0591) 653517, www.bijdetijdemmen.nl
Coördinator: Geert Baan; coördinator@bijdetijdemmen.nl, 06 14691696.

Leeuwarden Evangelist S. de Visser; Kerkgebouw Achter de Hoven 2-c te Leeuwarden. Samenkomsten 9.30 en 16.00 uur. Bijbeluurtje 12.00 uur. De diensten zijn vrij toegankelijk. De inloop is geopend op vrijdag en zaterdag van 11.00-15.00 uur. Heeft u zin in een wandeling door Leeuwarden? Een wandelroute kunt

u afhalen tijdens de openingstijden van de Inloop tegen een kleine vergoeding. Van harte welkom! Overige informatie kunt u vinden op de website: www.inloophuisachterdehoven.nl. Een gift is welkom op rekeningnummer NL79 RABO 0159 3425 70 t.n.v. Deputaatschap voor Evangelisatie.

Merksem Evangelist A. van Setten; protestants centrum 'De Bron', Jaak de Boeckstraat 21-23; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur. Voor de openingstijden van De Bron op maandag t/m zaterdag verwijzen we u graag naar onze website: www.indebron.be

Rotterdam Evangelist M. Roze-ma. Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois. Samenkomst elke zondagmiddag om 14.00 uur. Op onze website www.indegouwstraat.nl wordt de actuele informatie weergegeven. De openingstijden voor onze 'Inloop-winkel' zijn: woensdag van 12.30-15.00 uur en vrijdag van 15.00-20.00 uur. Van harte welkom!

Scheveningen Christelijk centrum 'Het Kompas Scheveningen', Keizerstraat 177, Scheveningen. Samenkomst elke zondagmiddag om 14.30 uur. Van harte welkom tijdens de inlooppmomenten op woensdag 10.30-12.30 uur, donderdag 13.00-15.30 uur, vrijdag 13.30-15.30 uur en zaterdag van 10.30-14.30 uur of breng een bezoekje aan de kringloopwinkel die geopend is op donderdag van 13.00-15.30 uur, vrijdag van 13.00-15.30 uur en zaterdag van 10.30-14.30 uur. U bent van harte welkom! Nadere informatie vindt u op de website www.kompasscheveningen.nl

Tilburg Evangelist H.J. van den Boogaart; Kerkruimte: Offenbachstraat 105, 5011 EH Tilburg. Samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.00 uur. In Het Kruispunt worden de zondagse samenkomsten en andere activiteiten gehouden. Zie voor info en openingstijden: www.kruispunttilburg.nl

Utrecht/Leidsche Rijn

Bijbelcentrum 'De Hoeksteen', Monarchvlinderlaan 200, Utrecht. Wilt u meer weten over ons werk in de Utrechtse wijk Leidsche Rijn? Kijk dan eens op onze website www.hoeksteen-leidscherijn.nl of neem contact op met de veldwerker dhr. J. Hakkenberg, j.hakkenberg@hoeksteen-leidscherijn.nl

Advertenties

Wij wensen familie, vrienden, (em)predikanten, studenten, predikantsweduwen en kerkenraden Gods onmisbare zegen toe voor 2024.

Fam. C.L. Hage-Baaij
Kruiningen

Ruime vakantiewoningen in de mooie Duitse Pfalz. Meer info:

www.beth-etham.de of 0049-6385-9255577 (vaste net) of 0049-151-57262272 (mobiel met whatsapp).
We spreken Nederlands!

13e BETUWSE MANNENZANG

Grote of St. Maartenskerk in Tiel
D.V. vrijdag 2 februari 2024, 19.30 uur
Niet-ritmische psalmzang met bovenstem, orgel en trompetten!
Toegang uitsluitend mannen. Info:
www.betuwsebovenstemgroep.nl

LM VAN MANEN
kerkinterieurs

WWW.KERKINTERIEURS.NL

MARIA HOEVE
HOORNAAR

Nieuw in de Alblasserwaard!

VERGADEREN | OVERNACHTEN | GENIETEN

0183 - 741 030

WWW.MARIAHOEVE-HOORNAAR.NL

Hartelijk dank voor de vele goede wensen die wij ontvingen.
Kerkenraden, predikanten, studenten, evangelisten, predikantsweduwen en gemeenteleden van harte Gods onmisbare zegen toegewenst voor het jaar 2024.

Fam. Ds. J. van Rijswijk
Oud-Beijerland

NIEUWJAARSCONCERT MET PIETER HEYKOOP LAURENSKERK ROTTERDAM

D.V. ZATERDAG 13 JANUARI

Improvisaties & veel Samenhang
14.30 uur/kerk open vanaf 13.45 uur
€ 15,- / kinderen t/m 12 jaar gratis!
bij binnenkomst contant/pin • **Kerk verwarmd!**
(dit concert wordt niet uitgezonden)

Timotheos vakantiebijbelweken Malawi:

iets voor jou? D.V. 8 aug. t/m 30 aug.
2024 hopen we weer met een groep naar Malawi te gaan.

Meld je aan voor de oriëntatieavond op
D.V. 25 jan: gvanarnhem@timotheos.nl
www.timotheos.nl/werkvakantie

Gereformeerde Gemeente Waarde 90 jaar

Op 10 november 2023 D.V. is het 90 jaar geleden dat de gemeente van Waarde is geïnstitueerd. Er is een mooi herdenkingsboek uitgegeven. Een boek met 408 pagina's vol verhalen en mooie foto's. Dit boek is te bestellen via ons emailadres

jubileumgergemwaarde@outlook.com

De prijs van het boek is € 49,-. Wilt u aangeven of u het boek in Waarde afhaalt of dat u wilt dat wij het verzenden.
Verzendkosten bedragen € 6,95

Rouw, eenzaam, beperking, eenverdiener of armoede? Stichting kleinsteun.nl
06-34180256. Tevens gezocht: **(jonge) maatjes, gastadressen en donateurs!**

Steunt u het evangelisatiewerk?

Geef een gift

Bij een gift van min. € 25 ontvangt u een pakketje om weg te geven in uw eigen omgeving. Daarnaast geven wij een pakketje aan bezoekers.

>> evgg.nl/eindejaarsactie2023

Flavonoid Complex van NeoLife:

voor een goed milieu in de blaas, goede conditie van bloedvaten, bevordert de werking van vit. C. Kortingscode: FL24
Kommie 06-34826766
www.naturalhealthproducts.nl

Admodum

Jouw onderneming topfit!

Ben jij op zoek waar je kan verbeteren?

SCAN DE QR-CODE →

ORGELBOUW ADVIES COMMISSIE

een betrouwbare partner!

- NIEUWBOUW
- RESTAURATIE
- OVERPLAATSING
- ONDERHOUD

ook voor akoestische vraagstukken

Voor meer informatie:
Dhr. H. den Hollander
T (010) 435 44 35
E h.den.hollander@kliksafe.nl

VERENIGING ORGANISTEN GEREFORMEERDE GEMEENTEN

*Begrafenisonderneming
de Jongh*

Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begrafenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Waardenburg	0418 - 652 039
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838

info@begrafenisondernemingdejongh.nl
www.begrafenisondernemingdejongh.nl

 Familystream

**De grootste
reformatorische
muziek- en
luisterboekcollectie**

Luister nu gratis 1 maand mee!

Ontdek hoe het werkt op
www.familystream.nl

**Plan de eerste
15 minuten naar
je nieuwe baan!**

 Vrijdagmiddag **5 januari** én
zaterdag **6 januari 2024**

 AFAS in Leusden

Ben jij op zoek naar een
nieuwe uitdaging? En wil je
graag in gesprek met iemand
die jou kan adviseren over wat
bij je past, met zelf een groot
aanbod aan uitdagende
vacatures?

**Reserveer je
speedchat op het
Christelijk
Loopbaanevent**

Ga naar en plan direct:
werkmettalent.nl/speedchat

www.werkmettalent.nl

**'Specialist in
vloertegels,
wandtegels en
PVC vloeren'**

KROON
VLOEREN IN STEEN

Energieweg 8c | 4231 DJ Meerkerk | 0183 - 35 42 25 | kroonvloereninsteen.nl

Wij zijn DRINGEND op zoek naar:

Teamleider onderbouw
Teamleider bovenbouw

minimaal 2 dagen per week
(uitbreiding met lesgevende taken is mogelijk)

Facilitair medewerker
20-25 uur per week

Calvijschool
Ederveen

werkenbijcalvijschoolederveen.nl

Op zoek naar een passend thuis?

Op onze nieuwe locatie in Barendrecht hebben wij nog enkele prachtige studio's voor beschermd wonen beschikbaar!

Voor het wonen op Baernehof wordt een WLZ GGZ 1 of 3 indicatie gevraagd.

Interesse?

Kijk voor meer informatie op welcura.nl of neem contact op via info@welcura.nl

D.v. heel december 3e tweedehands boek gratis*, in de winkel en online.
Wesselseweg 178-2, Kootwijkerbroek.
www.deboekenkamer.nl

DE KOSTUUMSPECIALIST

De grootste in ambtskostuums, zakelijke (maat)pakken én trouwkostuums. We adviseren u graag persoonlijk (desgewenst op afspraak), van harte welkom!

Bergambacht | Veenendaal | [f](#) [@](#) [p](#) [in](#) speksnijder.nl

SPEKSNIJDER
mode met aandacht

**HEEREN
VAN
OPHEUSDEN**

AMBTSKLEDING

MAATKOSTUUMS

TROUWKOSTUUMS

GELEGENHEIDSKLEDING

AFSPRAAK MAKEN?

We bieden de mogelijkheid voor een afspraak in de avonduren of voor bezoek bij u aan huis.

HEERENVANOPHEUSDEN.NL | 0488 42 96 90 | INFO@HEERENVANOPHEUSDEN.NL

BURGEMEESTER LODDERSTRAAT 38 | 4043 KM | OPHEUSDEN

**bijzondere
noden**
handen van de kerk

“EEN KILLE WINTER STAAT VOOR DE DEUR”

Bekijk het indringende verhaal van *Irina*

bijzonderenoden.nl/oekraïne

Besteed uw eindejaarsgift aan diaconale hulp in Oekraïne!

Doneren kan met de QR-code of via NL52 INGB 0000 3074 47 o.v.v. Eindejaarsactie Oekraïne.

15,-

Voedsel-pakket

35,-

Kachel & brandstof

75,-

Medisch pakket

Reformatoren Psychologenpraktijk
Nederland biedt identiteit bewuste
behandeling en begeleiding aan volwassenen,
jongeren en kinderen met psychosociale en
psychologische vragen en problemen.

Tevens voor mediation en zakelijke advisering.

Drs. J.C. de Jonge en mw. drs. M.J. de Jonge - Brouwer.

44 R I-straat 2, 4051 AR Ochten
0344 - 667042 of info@rp nederland.nl

www.rpnederland.nl

Begrafenisonderneming
Treur

tel. 030 692 42 58
06 573 156 89

info@begrafenisondernemingtreur.nl

begrafenisondernemingtreur.nl

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Van der Boom
Boeken en Muziek

Voorstraat 41
3245 BG Sommersdijk
Telefoon 0187 - 48 26 14
www.boekhandelvanderboom.nl
E-mail: info@boomboek.nl

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM

**buitenpraktijk
Mark.**

Buiten is er ruimte.
Ruimte voor gesprek, ruimte voor jou.

Psychosociaal therapeut
mark@buitenpraktijkmark.nl

+31 (0)6 53 29 69 57
buitenpraktijkmark.nl

JOH. DE HEER
toetsen en meer, sinds 1898

**UW ORGEL- ÉN
PIANO SPECIALIST**

www.johdeheer.nl

Leeghwaterstraat 46/47
3364 AE Sliedrecht
Tel.: 0184-419 611

begrafenisverzorging
Den Hollander

- Alleen begrafenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

☎ 010 - 460 05 09
✉ info@tdenh.nl
🌐 www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER
Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer

T **0318 - 526641** E info@phvanderleer.nl
M **06 - 46376232** W www.phvanderleer.nl

wij zoeken een
**lid College
van Bestuur m/v**
met een helder onderwijskundig profiel

- ▲ Je hebt ruime onderwijservaring.
- ▲ Je hebt een academisch werk- en denkniveau en beschikt over diepgaand inzicht in maatschappelijke ontwikkelingen in relatie tot het onderwijs.
- ▲ Je staat in de breedte van de gereformeerde gezindte en kan goed omgaan met verschillen binnen de achterban.
- ▲ Je leeft vanuit een diepe verbondenheid met de reformatoren grondslag van de scholengroep en bent actief meelevend lid van één van de aangesloten kerkenootschappen.

De volledige profielschets is te vinden op:

werkenbij.driestarwartburg.nl/cvb

Solliciteren kan tot uiterlijk D.V. 13 januari 2024.

Nadere info is te verkrijgen bij de voorzitter van de Raad van Toezicht, de heer P. Schalk via peterschalk@mettact.nl of 0654376856.

scholengroep
driestar - wartburg

- Psychosociale & psychologische hulpverlening
- Huwelijk & relaties
- Seksuologische hulpverlening
- Toerusting & preventie
- Gastopvang
- Schoolmaatschappelijk werk
- Hulp bij gameverslaving
- Mediation & coaching

Het bieden van professionele, psychosociale hulp bij al jouw levens- en gezinsvragen, dat is onze missie. En altijd vanuit een heldere, christelijke identiteit.

De Vluchtheuvel biedt meer!

W stichtingdevluchtheuvel.nl • T 0113 - 213 098

De Vluchtheuvel
Christelijke psychosociale hulpverlening

Boek jouw ideale vakantie!
www.diskoffer.nl
vakanties met zondagsrust

Barneveldse Begrafenis Vereniging

voor een waardige,
eenvoudige verzorging
van begrafenissen
in Barneveld en omstreken

**Begrafenisverzorger
G.M. (Gerard) van Lagen**

0342 - 783 000
Dag en nacht bereikbaar
en beschikbaar

www.BBVer.nl

Terlouw Parket Ede, voor het leveren,
leggen en renoveren van **houten vloeren**.
Bel Kees Terlouw op 06-24241402 of
mail naar info@terlouwparket.nl

Tel. 0166 - 69 74 38
begrafenisverzorgingdorst.nl

Voer een respect- en stijlvolle begeleiding

HULP NA EEN *ongeval*

Bent u slachtoffer van een ongeval? Heeft u hierdoor schade? DB Letselschade kan u geheel kosteloos begeleiden bij het verhalen van uw schade.

db-letselschade.nl
0252-701108

De specialist in het milieubewust isoleren van uw woning

PROFIJT ISOLATIE

Vloerisolatie
Spouwisolatie
Dakisolatie
Gevelisolatie

Energijstraat 7 7461 TZ RIJSSEN Tel: 0548 546055

Profiteer nu!! landelijke subsidie www.profijtisolatie.nl

Waarom Paul Roescher?
Wij geven u twaalf redenen! **1**

Hoog in kwaliteit!

Magnolia hoekkeuken Keuken compleet inclusief apparatuur.

Kraakprijs!
2248,-

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD

Totaal 17.500 m² in Rijssen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

de SAAMBINDER Bewuste keuze

Saambinder
Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten
Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. B. Labee
Redacteurs: ds. G.J. van Aalst, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

**Bijdragen van medewerkers, boeken
ter recensie en vragen voor de rubriek
'Vraag en antwoord' naar:**

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

**Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk),
berichten en meditaties:**

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

**Advertenties en familieberichten
aan Verloop drukkerij:**
Ohmweg 31, 2952 BD Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór
de week van verschijning aangeleverd te
zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandag-
morgen 9 uur.

Advertenties € 1,90 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

**Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:**
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden:
IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen:
voor Nederland: € 15,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165,
USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:
Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 651 2320
E amberman47@gmail.com

**Enkele handige websites
Gereformeerde Gemeenten:**
Algemeen: www.gergeminfo.nl
(doorklikken naar diverse deputaatschappen)
De Saambinder: www.desaambinder.nl
Adviesplein gemeente en gezin:
www.gemeentengezin.nl
Studenten: www.werkgroepstudenten.nl
Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten
en advertenties zonder overleg aan te passen,
in te korten of zonder opgave van reden niet
te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud
van de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.

Colofon

Haastige spoed

Haastige spoed is meestal
niet goed. Maar soms wel.

Uit:

Het levenslied van Robert

De woestijnreis gaat beginnen!

Onwennig klimmen de predikanten op hun kameel. De bagage is op het hoogste deel van zijn rug bevestigd.

De bedoeïenen reizen op eigen kamelen mee en zingen ondertussen op klagende toon allerlei liederen. De Schotse reizigers schrikken af en toe geweldig als de kameel zich bukt om wat dor gras te eten. Zelf krijgen ze een komkommer als verfrissing. Ze moeten erg wennen aan het eentonige gehobbel van de kamelen. Zo gaat het de woestijn in.

Ze volgen de kuststrook van het vroegere land der Filistijnen naar het Beloofde land. Dat betekent urenlang reizen onder een brandende zon aan een wolkeloze hemel door een onafzienbare zandvlakte. Opeens geeft Ibrahim een schreeuw. Dominee Black is van zijn kameel gevallen! Hij blijft een poosje bewusteloos liggen, maar komt gelukkig weer bij. In allerijl wordt een tent opgeslagen en dominee Black krijgt wat verfrissende middelen toegediend. Gelukkig is hij niet erg gewond, maar de mannen vragen zich bezorgd af, wat de Heere hiermee zeggen wil.

Robert bedenkt hoe ongerust zijn moeder zal zijn over deze reis. Als ze na de vermoeiende dag hun tenten opslaan, schrijft hij meteen een brief. 'U zult benieuwd zijn, lieve moeder, maar u moet weten dat God God is'. Al verzwijgt Robert de ontberingen van de woestijn, aan een vriend schrijft hij er later wel uitvoerig over:

'Ons leven in de woestijn was ons geheel vreemd en ongewoon. Sinds de dag dat ik je schreef, heb ik de wheelde van een bed niet meer gekend. Wij spreidden onze matten uit op het zand en God waakt over ons als wij onder de beschutting van onze broze tent vertoeven, beter dan dat wij door koperen deuren en grendels beveiligd zouden zijn. Vaak horen wij 's nachts het gehuil van de wolven, ook zijn er op deze bergen veel lynchen en hyena's, maar God bewaart ons, dus zijn wij veilig. ♦

vervolgverhaal | M.H. Karels-Meeuse - uitg. Den Hertog

Rond 1855 woedt in Elberfeld de vreselijke cholera-epidemie. Dominee Kohlbrugge is bezorgd over zijn Niederländisch-Reformierte Gemeinde. Die gemeentelieden, kunnen ze al sterven? Een kerkenraadslid is ook al getroffen. Het ziekteverloop gaat sneller dan verwacht en de arts verzekert de familie dat Wilhelm Greeff nog maar heel kort te leven heeft. Omdat de dokter morgen voor langere tijd op reis gaat, maakt hij alvast de doodsverklaring gereed. Die moet klaarliggen als de overledene direct na het sterven naar het mortuarium op de begraafplaats wordt overgebracht.

Maar... haastige spoed is zelden goed.

Zodra de dokter weg is, komt Kohlbrugge op bezoek bij de man en spreekt kort met hem over de ernst van zijn toestand. Een vurig gebed tot de Allerhoogste stijgt daarna op uit de ziekenkamer. De predikant worstelt met God om het leven van Greeff. Na het vertrek krijgt de patiënt tot versterking enkele druppels van een voortreffelijk sterk middel, dat net gebracht is. En werkelijk... de ziekte begint te wijken en de ten dode opgeschrevene herstelt volkomen!

Een poosje later vraagt Wilhelm Greeff de dominee waarom die toch zo intens met God geworsteld heeft om zijn redding. Het antwoordt luidt: 'Na de paar woorden die ik vooraf met jou wisselde, Wilhelm, overviel mij de gedachte: o, die is nog niet klaar, hij mag nog niet sterven! Vandaar mijn nood'.

Het jaar 2023 is voorbij, 2024 wacht. Mag van jou wél gezegd worden: hij (zij) is klaar en mag sterven? Kun je voor God verschijnen met de enige troost in leven en sterven? 'Behoud u om uws levens wil; zie niet achter u om, en sta niet op deze ganse vlakke; behoud u naar het gebergte heen, opdat gij niet omkomt'. Die haastige spoed is niet zelden, maar juist al-tijd goed! ♦

Leestip: Genesis 19:1-29

Hermann Friedrich Kohlbrugge

P.C. Beeke, Middelburg

Vraag en antwoord

door
ds. **Labee**

Anti- nomianen

*Kunt u me uitleggen wat
antinomianen zijn?*

Mensenwerk

Al enkele keren is gevraagd om over die benaming 'antinomianen' eenvoudig iets te schrijven. Met het gevaar van te sterke versimpeling willen we het proberen. Vooral ook omdat allerlei soortgelijke dwaalgedachten vandaag de dag voor de gereformeerde leer worden versleten.

Er zijn meerdere soorten antinomianen. Het woord spreekt letterlijk over mensen die anti-nomos, tegen de wet zijn. In de dagen van Paulus kwamen zulke mensen voor. We lezen in de Romeinenbrief (6 vers 1): 'Wat zullen wij dan zeggen? Zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade te meerder worde?' Als nu de Middelaar voor de zonden van Zijn bruidsgemeente is gestorven en de wet heeft vervuld, dan is een christen toch vrij van de wet? Er blijft alleen een liefdesgebod over en alle wetten en regels kunnen verder overboord, zo was de redenering. En het boze mensenbestaan houdt graag de zonde aan de hand als er overvloedige genade is voor zondaren. Dan komt er een gemakkelijk leven, zonder heiligmaking. Maar Gods Woord leert ons nadrukkelijk: 'Jaagt den vrede na met allen, en de heiligmaking, zonder welke niemand den Heere zien zal' (Hebr. 12:14).

Hoewel Christus de wet volkomen heeft vervuld, blijft deze staan als tuchtmeester tot Christus en als leefregel voor het leven der dankbaarheid. En hoewel ook de 'allerheiligsten' maar een klein beginsel hebben van de nieuwe gehoorzaamheid, het is onmiskenbaar dat zij 'met een ernstig voornemen niet alleen naar sommige, maar naar al de geboden Gods beginnen te leven' (Heidelbergse Catechismus, Zondag 44, antwoord 114b).

In Gods kerk is rond 1700 ook de scheldnaam 'antinomiaan' te berde gebracht. Antinomiaans wilde toen zeggen dat de zaligheid op geen enkele manier verkregen kon worden door de werken van de wet. Zelfs het geloof komt niet in aanmerking voor het verkrijgen van

de zaligheid. Alle opwekkingen tot berouw, bekering, geloof en levensverbetering zijn maar wettische zaken. Je moet gewoon geloven dat je alles in Christus hebt. Levensgroot is dan het gevaar dat de noodzaak van een Godswonder gaat ontbreken. Alle mensenwerk is toch na Genesis 3 tekort? Het 'dood-zijn' in zonden en misdaden is ontzaglijke realiteit en wordt – als God werkt in een zondaarshart door Zijn Geest – werkelijk doorleefd.

Godswerk

Nu luistert het hier wel heel nauw! Want de Heilige Schrift geeft geen reden om ons te verschuilen achter de doodstaat van de mens. Het blijft óók staan wat onze vaders in de Dordtse Leerregels samenvatten: 'Voorts is de belofte des Evangelies, dat een iegelijk die in den gekruisigden Christus gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe; welke belofte aan alle volken en mensen tot welke God naar Zijn welbehagen Zijn Evangelie zendt, zonder onderscheid moet verkondigd en voorgesteld worden, met bevel van bekering en geloof' (DL II,5). De zondaar moet worden opgeroepen tot bekering en geloof. Maar als de zaken nu zo liggen, hoe moeten we dan spreken over de 'gave' van het geloof? We kunnen het niet duidelijker zeggen dan met de woorden van onze Dordtse vaders aan het slot van paragraaf 12 uit hoofdstuk III/IV. In deze paragraaf gaat het eerst over de wedergeboorte en daarna over het geloof. En dan horen we: '...alzo dat al diegenen in wier harten God op deze wonderbaarlijke wijze werkt, zekerlijk, onfeilbaar en krachtiglijk wedergeboren worden en daadwerkelijk geloven. En alsdan wordt de wil, zijnde nu vernieuwd, niet alleen van God gedreven en bewogen, maar, van God bewogen zijnde, werkt hij ook zelf. Waarom ook terecht gezegd wordt dat de mens, door de genade die hij ontvangen heeft, gelooft en zich bekeert'. ♦

► Heb jij/hebt u ook een vraag?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.